

لزوم تشکیل جبهه سکولار دمکراسی

محمود روغنی

واکاوای کارنامه رهبری آیت الله خامنه ای در دوران ۳۰ سال گذشته به نتایجی فاجعه بار می رسد که در قالب وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی داخل کشور و جایگاه جهانی ایران قابل سنجش است. وضعیت ناپایدار ناشی از کارکرد ولی مطلقه فقیه و رشد گرایش های سکولاریستی در کشور وظیفه سنگینی را بعهد ما کنشگران سیاسی، مدنی و اجتماعی داخل و خارج کشور قرار می دهد که حول محور بدیلی سکولار دمکرات برای استقلال غیر ایده نولوژیک کشور، تعامل با جهان، دمکراسی، عدالت اجتماعی و احترام به حقوق بشر متحد شویم. در نوشته حاضر ابتدا نتیجه کارکرد سیاسی، اجتماعی و اقتصادی چهل ساله حکومت دینی را می کاوم و در نوشته دوم به رشد گرایش های سکولاریستی در کشور می پردازم و سرانجام پیشنهادی را در باب " لزوم تشکیل جبهه سکولار دمکراسی " ارائه خواهم داد.

نقض گسترده حقوق بشر در ایران و اصرار در اجرای قوانین شرع منجر به نقض حقوق زنان، دگر اندیشان و اقلیت های دینی گردیده است. دخالت در کشورهای دیگر که ناشی از بلند پروازی های نظامی و ماجرا جویی های رهبری جمهوری اسلامی است به انزوای کشور، تحمیل تحریم های گسترده اقتصادی و حیف و میل منابع ملی کشور انجامیده است. شعار استقلال در حکومت اسلامی مفهومی ایدئولوژیک دارد که با منافع ملی کشور در تضاد است. جمهوری اسلامی برای اولین بار در تاریخ کشور یکی از پایگاه های نظامی اش را (پایگاه هوایی نوژه) در اختیار یک کشور خارجی (روسیه) برای جنگ در سوریه قرار داده است.

در داخل، بحران های محیط زیستی شامل کمبود آب، ریز گردها و هوای آلوده شهرها که ناشی از راهبردهای تخریبی نظام حاکم در بهره برداری از منابع آبی و طبیعی کشور است به یکی از معضلات جدی تبدیل شده است. بخشی از بحران های دیگر کشور که شاخص بی کفایتی و ناکارآمدی حکومت دینی است عبارتند از: رشد جمعیت حاشیه نشین که از ۱۱ تا ۱۶ میلیون تخمین زده می شود: جمعیت گرسنگان از ۲ تا ۵ میلیون برآورد می گردد: تعداد مراجعہ کنندگان به کمیته امداد در سال ۱۳۹۶ حدود ۵۰ درصد افزایش یافته است:^۱ شمار افراد بد مسکن به ۱۹ میلیون نفر می رسد:^۲ نرخ بیکاری دوبرابری زنان (۲۲٪)، بیکاری گسترده که در برخی از شهرها به ۶۰ درصد^۳ و در میان جوانان دانش اموخته به حدود ۳۵ درصد می رسد،^۴ از ناکامی های آشکار حکومت ولی فقیه در زمینه اشتغال است.

آمار مربوط به آسیب های اجتماعی شگفت انگیز است. براساس آمارهای رسمی در سال ۱۳۹۴ شمار معتادان ۳ میلیون نفر بوده است. براساس این آمار ۲۲ در صد کارگران و ۸ درصد زنان معتادند.^۵ به باور خانم ملاوردی سن اعتیاد در میان دختران به ۱۵ سالگی رسیده است.^۶ به باور خانم سلحشوری نماینده مجلس دهم، ایران رتبه اول " خشونت اجتماعی " در جهان را داراست که سبب مرگ و میر بسیار می شود.^۷ به گزارش یکی از مسئولان سازمان بهزیستی، در شش ماهه اول سال ۱۳۹۶ شمار دختران فراری از خانه به سه هزار نفر می رسید که نسبت به سال پیش افزایش نشان می

۱ - تارنمای رادیو فردا، پرویز فتاح: مراجعه به کمیته امداد ۵۰ درصد افزایش یافته است، ۱۵ اسفند ۱۳۹۶

۲ - تارنمای ایران فردا، مسئول وجود دو میلیون گرسنه در ایران کل حاکمیت است، سوم ژانویه ۲۰۱۸

۳ - تارنمای بی بی سی، وزیر کشور ایران: بیکاری در بعضی شهرها به ۶۰ درصد رسیده است، ۹ مهر ۱۳۹۶

۴ - تارنمای حقوق بشر در ایران، نرخ بیکاری جوانان تحصیل کرده از ۳۵ درصد گذشت، ۱۵ فروردین ۱۳۹۶

۵ - تارنمای بی بی سی فارسی، انتشار آمار مصرف کنندگان مواد مخدر در ایران برای نخستین بار، اول آذر ۱۳۹۶

۶ - تارنمای ار اف ای فارسی، مولوردی نسبت به گسترش نوزادفروشی و اعتیاد زنان در ایران هشدار داد، ۲۲/۰۶/۲۰۱۵

۷ - تارنمای ایران فردا، نماینده مجلس: ایران رتبه اول خشونت اجتماعی را در دنیا دارد، ۱۸ آذر ۱۳۹۶

داد.⁸ در همین مدت ۴۵۰۰ نفر در ایران خود کشتی کرده اند.⁹ در سایه قوانین اسلامی حاکم سالانه ده ها هزار دختر و پسر زیر ۱۵ سال توسط خانواده هایشان مجبور به ازدواج می شوند¹⁰

در سایه سرکوب مطبوعات و غیر مستقل بودن قوه قضاییه فساد در کشور نهادینه شده است بطوری که در سال ۱۳۹۴ برپایه داده های سازمان بین المللی شفافیت، جایگاه ایران در میان ۱۶۸ کشور ۱۳۰ ام بوده است. پرونده های بزرگ فساد اقتصادی در سال های اخیر خبرساز شده اما فساد اداری گسترش بسیار یافته است. برپایه یک نظر سنجی در سال ۱۳۹۲، ۸۶ درصد پاسخگویان باور داشته اند که بدون پرداخت رشوه امکان انجام کار اداری ناممکن است.¹¹ به باور صاحب نظران تا زمانی که واکاوی شفاف وضعیت مالی و درآمدی بیت رهبری، فقهای حکومتی و سرداران سپاه ممنوع است، رویکرد غیر قانونی و برپایی دادگاه های شبه صحرایی برای برخورد با مفسدان اقتصادی کارساز نخواهد بود.

در سایه رهبری آیت الله خامنه ای اختیارات نظارتی و اجرایی نهاد های انتخابی رو بکاهش است. در حالی که در قانون اساسی دخالت رهبر در چپش کابینه پیش بینی نشده است انتخاب وزیران دولت دوازدهم با دخالت آیت الله خامنه ای صورت گرفت.¹² به باور صاحب امتیاز روزنامه جمهوری اسلامی رئیس جمهور تنها ۱۵ تا ۲۰ درصد قدرت را در اختیار دارد.¹³

رویکرد استصوابی شورای نگهبان (حذف غیر خودی ها) در تصویب صلاحیت کاندیداهای مجالس شورا و شورای خبرگان نهاد های انتخابی را بی خاصیت و یا مطیع اوامر ولی فقیه کرده است. بنیاد های مذهبی و ارائه دهندگان خدمات اجتماعی موازی که تعدادشان به ۴۵ واحد می رسد به اضافه سپاه و بسیج بنا به برآوردهای دولتی نیمی و تخمین های غیر رسمی ۶۵ درصد اقتصاد کشور را در دست دارند¹⁴ که معمولاً از پرداخت مالیات معافند و تنها به رهبر پاسخگو می باشند. نفت و گاز که مهمترین منبع درآمد کشور است در اختیار دولت، بیت رهبری و سپاه قرار دارد.¹⁵ علی لاریجانی رئیس مجلس گفته است که ۳۲ درصد درآمد نفت در کنترل رهبر است که به صندوق ذخیره ارزی واریز می شود و دولت بدون اجازه ایشان حق بهره برداری از این صندوق را ندارد.¹⁶ به باور حجاریان رئیس جمهور واقعی کشور آیت الله خامنه است.¹⁷

نیروهای امنیتی و نظامی و قوه قضاییه غیر مستقل تکیه گاه اصلی ولی مطلقه فقیه است که در سرکوب مخالفت ها و واکنش علیه سیاست های رژیم اسلامی بکار گرفته می شود. اما "اراذل و اوباش" نیز در این سرکوب ها نقش مهمی ایفا می کنند که بطور سنتی در دوره قاجار بازوی نظامی برخی از روحانیون ارشد را تشکیل می دادند و به "لوطیان" شهرت داشتند. نمونه بهره گیری از این نیروها در مصاحبه سردار همدانی که مسئولیت حفظ "امنیت" تهران در جریان اعتراضات سال ۸۸ را بعهده داشت آشکار می گردد. "با کار اطلاعاتی اقدامی انجام دادیم که در تهران صدا کرد. پنج هزار نفر [که] ... از اشرار و اراذل بودند را شناسایی کردیم ... بعد اینها را عضو گردان کردم. بعداً این سه گردان نشان دادند که اگر بخواهیم مجاهد تربیت کنیم باید چنین افرادی که با تیغ و قمه سروکار دارند را پای کار بیآوریم.... در روز عاشورا همین سه گردان غائله را جمع کردند."¹⁸

8 - تارنمای رادیو فردا، فرار سه هزار دختر ایرانی از خانه در نیمه اول امسال، ۲۰ دی ۱۳۹۶

9 - تارنمای انتخاب، معاون اجرایی مجلس، آمارهای تکان دهنده آسیب های اجتماعی در ایران، ۱۲ اسفند ۱۳۹۶

10 - تارنمای آفتاب نیوز، آینده کودکان با صیغه محرمیت، ۱۲ فروردین ۱۳۹۷

11 - تارنمای میهن، حمید مافی، جمهوری فساد، ۱۴ مهر ۱۳۹۵

12 - تارنمای بی بی سی فارسی، انتقاد سه نماینده مجلس از انتخاب کابینه با «هماهنگی» خامنه ای، ۳۰ تیر/۱۳۹۶

13 - تارنمای آفتاب نیوز، میزان قدرت رئیس جمهور از نگاه جمهوری اسلامی، ۷ بهمن ۱۳۹۶

14 - تارنمای میهن، حمید مافی، جمهوری فساد، ۱۴ مهر ۱۳۹۵

15 - همان، مهرداد وهابی، جایگاه سپاه در اقتصاد ایران، ۱ دی ۹۴

16 - تارنمای خبرنگار گویا، ۳۲ درصد از درآمد نفت در کنترل رهبر، ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸

17 - تارنمای آفتاب نیوز، سعید حجاریان، رئیس جمهور واقعی، مقام رهبری است. ۴ فروردین ۱۳۹۷

18 - تارنمای تابناک، آخرین گفتگوی سردار شهید حسین همدانی، ۱۷ مهر ۱۳۹۴

ریزش در محبوبیت حکومت دینی

ناکامی های حکومت دینی در تحقق وعده هایش و اجرای قوانین مرتجعانه شرع و فساد گسترده به افت شدید محبوبیت روحانیون انجامیده است که برخی از مراجع از جمله شبیری زنجانی،¹⁹ سید مهدی طباطبایی عضو ارشد جامعه روحانیت مبارز و هاشم زاده هریسی عضو مجلس خبرگان با آن اعتراف کرده اند.²⁰ پی آمدهای تشکیل حکومت اسلامی برهبری فقها و روحانیت از سوی آخوند خراسانی در بیش از صد سال پیش در مناظره با میرزای نایینی بیان شده بود که از نظریه ولایت فقیه پشتیبانی می کرد: " شایسته نیست که روحانیت خود را درگیر امر حکومت کند زیرا هم به خود و هم به دین و باور مردم ضربه می زند." ²¹

کاهش محبوبیت روحانیت در شمار نمایندگان دوره های گوناگون مجلس شورای اسلامی نیز بخوبی نمایان است. در مجلس اول (۱۳۵۹) شمار راه یافتگان روحانی ۱۶۴ تن بود که در مجلس دهم (۱۳۹۵) به ۱۶ نفر رسید. کاهش حضور روحانیت در مجلس از اینرو با اهمیت است که نمایندگان روحانی مجلس همه ساله بطور جداگانه با آیت الله خامنه ای ملاقات می کنند.²²

افت محبوبیت روحانیت عناصر کلیدی حاکمیت را به هراس انداخته است. علم الهدا در این مورد چنین واکنش نشان داده است:

" متأسفانه امروز حتی جریان های سیاسی متدین به این رسیدند که روحانیت را براندازند؛ در حالی که همه باید بدانند اگر نظام از روحانیت مجرد شد، همه چیز نیست و نابود می شود." ²³

برپایه پژوهشی در دهه ۹۰، انجام فرائض دینی در میان گروه های دانش آموخته نسبت به گروه های کمتر تحصیل کرده بطور شایان توجهی کمتر است. بررسی در ۲۰ دانشگاه کشور نشان داده که دانشجویان متول تر گرایش کمتری نسبت به فرائض دینی نشان می دهند.²⁴ کاهش شرکت در آیین های عبادی نیز شاهدهی بر افت گرایش ها دینی در سال های اخیر است. مقصود فراستخواه در این مورد می نویسد:

" مناسب گرای جمعی بویژه در میان جوانان، در طی دو دهه ۷۰ و ۸۰، روندی نزولی داشته است. در حالی که در دهه ۵۰ شمسی، طبق تحقیق اسدی، حدود ۷۰ درصد مردم اظهار داشته اند که معمولاً به مسجد می روند، این شاخص در دهه ۷۰ در پاسخ به سؤال از شرکت در نماز جماعت بنا به تحقیق محسنی، به چهل و چند درصد کاهش یافته است. در دهه ۷۰، شرکت جوانان در نماز جماعت در حد ۵۰ تا ۶۰ درصد بود، اما این شاخص در دهه ۸۰، به حد واسط میان ۳۰ و ۴۰ درصد تنزل یافته است." ²⁵ عدم تمایل دانش آموزان به نماز، حکومت را برآن داشته است که در مدارس نماز اجباری برگذار کند.²⁶

19 - تارنمای شفقنا، آیت الله شبیری زنجانی، ورود طلاب به فعالیت های سیاسی محبوبیت آنان را کم می کند. ۱۷ آذر ۱۳۹۶

20 - تارنمای کلمه، هاشم هریسی: مردم دیگر روحانیت را پناه خود نمیدانند، ۲۷ آذر ۱۳۹۶

21 - تارنمای روز آزادی، دلایل آخوند خراسانی در مخالفت با حکمیت فقها یا ولایت فقیه

22 - تارنمای بی بی سی فارسی، فرشته قاضی، رکورد تازه مجلس ایران: کمترین روحانی، بیشترین زن، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۵

23 - تارنمای خبرنگار گویا، امروز حتی جریان های متدین هم می خواهند روحانیت را براندازند، به نقل از خبرگزاری انتخاب، ۲۳ آگوست

۲۰۱۷

24 - تارنمای مقصود فراستخواه، آیا ایرانیان سکولارتر خواهند شد؟، اسفند ۱۳۹۰

25 - همان

26 - تارنمای رادیو فردا، تشویق به نماز اجباری در مدارس، ۱۲ فروردین ۱۳۹۷

تمایل به حضور در مساجد نیز رو بگاهش نهاده است بطوری که برخی نهادهای دینی برای تشویق شهروندان به رفتن به مساجد و شرکت در مراسم دینی همچون تبلیغات تجاری به نصب بیلبورد در سطح شهر تهران مبادرت ورزیده اند. پدیده ای که در تاریخ ۱۴۰۰ ساله اسلام در ایران بی سابقه بوده است.²⁷

²⁷ - تارنمای ایران امروز، به نقل از عصر ایران، تبلیغ برای کشاندن مسلمانان به مسجد؛ اشکال از کجاست؟، ۱۳/۰۹/۲۰۱۷